

DE DODE DIE NIET WERD GEMIST

CORINE HARTMAN BIJ UITGEVERIJ CARGO

De Jessica Haider-serie

Bloedlijn

Glashard

Zielloos

Ijskoud

Doodskleed

De Ijsselmoorden

Een vlaag van waanzin

Sluipend gif

Het kwaad in ons

Met Tomas Ross

Doodskopvlinder

Zwarte weduwe

De Faye van Laar-serie

Een duister pad

In vrije val

De nieuwe dood

CORINE HARTMAN

*De dode die niet
werd gemist*

2022

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2022 Corine Hartman

Omslagontwerp bij Barbara

Beeldbewerking omslag Plusworks, Amsterdam

Foto auteur Stan Bouwman

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey

Druk- en bindwerk GGP Media GmbH, Pößneck

ISBN 978 94 031 5651 4

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Proloog

Hij herinnerde zich de pijn, en verbaasde zich dat die weg was, tot hij besepte dat hij helemaal niks meer voelde. Had hij nog wel een lichaam? Was hij dood? Nee, doden haalden geen adem, en dat deed hij wel, hij besepte het op het moment dat hij erover nadacht, het was een oppervlakkig in- en uitademen, maar er was geen twijfel mogelijk: hij leefde. En toen wist hij ook weer hoe de pijn was ontstaan. En dat die afschuwelijk was geweest, zo allesoverheersend dat hij aan niets anders meer had kunnen denken. Hij had zichzelf niet gezien, zijn door de verzengende hitte verbrande huid, maar toen hij in een reflex zijn handen tegen zijn gezicht had gehouden, als om het te beschermen, was hij door zijn benen gezakt, had hij zich opgekruld als een foetus. Het was afgelopen, had hij gedacht, de hitte vrat niet alleen zijn huid weg, maar ruïneerde ook de godganselijke boel binnen in hem. Zijn tong, gehemelte, keel, en zijn slokdarm.

Daarna was er een prik geweest, herinnerde hij zich ineens, een injectie, een naald in zijn arm, waarna de pijn wegebde, die alles om hem heen deed vervagen, tot hij wegviel in een diep, duister niets.

Ook nu was het aardedonker, maar hij kon niet beoordelen of de oorzaak daarvan zijn omgeving was, of die zo duister was, of dat het zijn ogen waren. Of die dicht zaten, of hij

ze nog wel had. Rustig blijven, dacht hij, en hij probeerde zichzelf ervan te overtuigen dat alles goed zou komen. Hij wilde bewegen, maar zijn spieren gehoorzaamden niet aan de opdracht van zijn hersens, die hem wijsmaakten dat hij in een ronduit uitzichtloze situatie was beland. Vastgebonden, ingesnoerd, gedumpte in een donker gat, of wat de oorzaak ook was van zijn onmacht te bewegen.

Fysiek daadwerkelijk niets voelen ervoer hij als ultiem geluk, maar hoe gevaarlijk was het eigenlijk om spieren lam te leggen, het hart was toch ook een spier?

Hij hield zichzelf voor dat zijn dood geen gewenst doel was, dan had hij zich inmiddels niet meer onder de levenden bevonden. Al hing die stelling ook ietwat uit het lood, omdat hij zich niet bewust was van enig leven om zich heen. Als hij niet van het duister werd verlost, wat was dan zijn perspectief? Hij kon het gevoel niet langer negeren: er knaagde iets in hem, diep vanbinnen, een vage onrust, of was het angst?

Zijn vaders gezicht verscheen op zijn netvlies, en het was alsof hij hem het hoorde zeggen: we moeten allemaal roeien met de riemen die we hebben, jongen, dus je kunt maar beter zorgen dat je sterk wordt. Waarom dacht hij in vredesnaam nu ineens aan hem? Hij ging toch niet sentimenteel worden? Hij had het hoe dan ook wel begrepen: welke riemen je ook meekreeg, elk mens wilde de snelste zijn, als eerste over de streep komen en succes oogsten. Als het erop aankwam, was iedereen zo egoïstisch als de neten, het was nu eenmaal hoe de mens in elkaar stak, puur natuur, en iedereen die anders beweerde was een onbetrouwbare leugenaar. Alles wat hij had, was hem heus niet zomaar in de schoot geworpen. Goed, hij zeilde zo links en rechts lekker met de wind mee, om bij

de vaarmetaforen te blijven, en dat die wind weleens een malafide kant op waaide, ach, hoe zat het ook alweer met de zonde en die eerste steen? Het draaide om keuzes, bedacht hij. Zolang er geen beperking was, bestond er keuze.

Het ademen viel hem zwaar, alsof de lucht ijler werd, tegelijkertijd realiseerde hij zich dat het wondermiddel van gevoelloosheid uitgewerkt raakte, want het lukte hem zijn vingers iets te bewegen, en de huid van zijn gezicht begon zich te roeren, eerst met een vage jeuk, die al gauw overging in een stekende pijn. Hij voelde een zware beklemming in zijn binnenste en de gedachte kwam in hem op dat het misschien beter was geweest dat hij niet meer bij bewustzijn was gekomen.

In een aanval van plotselinge paniek zette hij alles op alles om zich te bevrijden. Schreeuwen was een illusie, en even flitste het door hem heen hoe ontzettend welkom een koud pilsje nu zou zijn. En dat het eveneens een illusie was dat hij dat heerlijke vocht ooit nog eens door zijn keel kon laten glijden.

Hij slaagde er hooguit in met zijn vuisten of knokkels ergens tegenaan te bonzen, wist het niet zeker, twijfelde, kreeg zelfs de hoop dat hij zich zou kunnen bevrijden uit zijn benauwde, benarde situatie, maar vervolgens werd de pijn intenser, onhoudbaar, en het bezorgde hem een schok van het heftigste soort, omdat het tot hem doordrong hoe kansloos het allemaal was. Verdomd als het niet waar is, dacht hij, het is echt afgelopen, dit moment van bewustzijn was als een dubieuze toegift, dit zijn mijn laatste gedachten in dit bewustzijn, op deze aarde. Hij merkte dat zijn hart sneller sloeg, dat het tegen zijn borstkas beukte, en in een poging

die verontrustende hallucinatie de baas te worden, begon hij zachtjes te neuriën: *There wil be an answer, let it be*. De woorden zongen rond in zijn hoofd en hij beeldde zich in dat hij zich al elders bevond, ergens waar het licht was, waar deze duisternis werd gereduceerd tot een vage herinnering van ongemak.

Op dat moment, terwijl zijn ademhaling reutelend stakte, drong het tot hem door dat de gevoelloosheid bedoeld was als een daad van mededogen, die had moeten overgaan in een pijnloze dood. Het was het laatste wat hij dacht, voor het ook vanbinnen stil en duister werd. Geen leven dat als een film aan hem voorbijging. Geen tunnel. Geen wit licht.

Een mooie opening

Als het in Eva's macht had gelegen, zou ze de tijd nu bevriezen. Momenten zoals deze zijn zeldzaam, bedenkt ze. Het gaat niet per se om grootse of meeslepende gebeurtenissen, al komt deze in de buurt: ze mag lovende woorden in ontvangst nemen over haar nieuwe werk. Winand zou nooit iets tentoonstellen wat hij waardeloos vindt, maar deze keer raken zijn woorden haar meer dan ooit.

Winand Staring en zijn vrouw Annemarie beheren galerie De Verbeelding in Vorden, met niet alleen schilderijen maar ook poëzie, niet heel verrassend, aangezien Winand een nazaat is van Anthony Staring en de galerie is gevestigd in het voormalig koetshuis van kasteel De Wildenborch, waar de dichter ooit woonde.

Terwijl Winand zijn speech houdt, kijkt hij Eva veelvuldig aan, alsof zijn woorden eerst en vooral voor haar zijn, veel meer dan voor de gasten, waarmee hij volgens haar laat blijken dat hij heeft begrepen dat ze zich met haar nieuwe landschappen van haar meest kwetsbare kant laat zien, al zal niet iedereen dat er onmiddellijk uit opmaken. Dat hoeft ook niet, als haar vrienden het maar zien. Vrienden als Annemarie en Winand. Met haar ogen dicht kan ze ze uittekenen, zij met het lange, stevast opgestoken haar en stijlvolle jurken tot op de enkel, waarin ze, kaarsrecht, meer schrijdt dan loopt,

hij een lijvige man met een uitstraling van rust en wijsheid die alleen met de jaren komt, zijn bretels over de buik die zijn bourgondische levensstijl verraadt, zijn grote bos grijze krullen en uilenbrilletje.

‘Ik herinner me dat onze galerie net geopend was,’ klinkt zijn warme basstem, ‘en ik Eva’s eerste grote expositie hier mocht organiseren. Bijna vijftwintig jaar geleden, hoe de tijd vliegt! Maar wat heeft ze in die jaren een mooie ontwikkeling doorgemaakt.’ Hij richt zich tot Eva: ‘Je hebt mij met een nieuwe blik laten kijken naar onze omgeving, Eva, en ik heb sindsdien meer oog voor de kwetsbaarheid ervan.’

Hij verwoordt het zoals ze dat zelf niet zou kunnen maar wel voelt, vooral als hij zegt dat haar werk zo welkom is in een wereld waarin alles steeds sneller moet. ‘Ik hoop dat het u ook aan het denken zet over de manier waarop we zelf in het leven staan,’ gaat hij door, en Eva schenkt hem een dankbare glimlach. Dit tilt haar over elke onzekerheid heen. Ze weet dat de twijfels terugkomen, ze zullen haar bij vlagen lamleggen, maar dat accepteert ze. Twijfels horen bij het proces, ze horen bij haar.

Tot slot bedankt Winand de gasten voor hun komst naar de galerie, ook namens Annemarie. ‘Neem gerust de tijd rond te kijken, een praatje te maken met de kunstenaar, en wilt u meer informatie over een schilderij, aarzel niet om mij zachtjes aan mijn bretels te trekken.’ Annemarie overhandigt Eva een boeket. ‘Eva Romeijn, mensen,’ besluit Winand. Er klinkt applaus, en de knal van een fles champagne die wordt ontkurkt.

‘Speech,’ hoort Eva van diverse kanten.

Annemarie neemt het boeket weer van haar over en duwt

een glas champagne in haar hand. Eva strijkt even over de gladde stof van haar jurk en begeeft zich op haar hoge hakken naar het geïmproviseerde podium, waar Winand net zoveel moois heeft gezegd.

Als ze over de hoofden van de aanwezige gasten kijkt, beseft ze opnieuw hoeveel het er zijn. Heel kunstminnend Vorden lijkt op deze zonnige voorjaarsmiddag present. Vrijwel allemaal bekende gezichten. Haar vriendin Rina is er, veelal druk met de tweeling van haar dochter, maar ze ziet er nu ontspannen uit, en ze wisselen een korte blik van verstandhouding. Eva herkent het echtpaar dat landgoed Hackfort exploiteert. De man zag ze gisteren nog, in het dorp, toen hij haar een cadeautje voor zijn vrouw liet zien, een ring met een diamantje, voor hun veertigjarig huwelijk. Ze herkent ook de eigenaar van de delicatessenwinkel die de zaak onlangs overnam van zijn vader, een groenteboer, die Eva als kind aansprak met 'jongeman'. Dat vond ze wel stoer, ze was in die tijd ook een halve jongen, bouwde boomhutten en vloten. Haar blik blijft een moment rusten op Jonah en ze geniet van de kalme uitstraling van zijn helderblauwe ogen, die samen met zijn ietwat schelmse lach lijkt te zeggen: maak je geen zorgen, het wordt vanzelf maandag.

'Winand heeft het zo mooi verwoord,' begint Eva zodra het stil is en alle aandacht op haar is gericht, 'dat alles wat ik nu nog over mijn werk zou zeggen, daar afbreuk aan zou doen. Maar ik kan wel iets met u delen over het ontstaan ervan. Zes jaar geleden overleed mijn moeder. De dagen ervoor voerden we fijne gesprekken, maar ze was onrustig, het einde naderde en hoewel ze zei dat ze daar vrede mee had, had ik dat gevoel niet echt. Tot ik haar uit haar bed haalde, in een

rolstoel zette en mee naar buiten nam, de tuin in. De dauw hing over het land en het rook naar de belofte van nieuw leven. Bij de vijver met waterlelies, tussen de goudenregen en de siringen, werd ze rustig. Haar ademhaling kalmeerde, haar ogen werden zacht, en ze glimlachte toen ze de geur opsnoof van de lente, met haar blote voeten in het vochtige gras. Het was alsof ze in het gezelschap van oude vrienden verkeerde. De glimlach is niet meer van haar gezicht verdwenen, tot ze haar laatste adem uitblies.’

Eva neemt een slokje van haar champagne. ‘Haar eenwording met de natuur was voor mij een zoveelste bewijs hoezeer we die nodig hebben,’ vervolgt ze. ‘Mijn moeder vormde mijn inspiratie voor dit werk en daarom wil ik het aan haar opdragen.’

Een korte stilte, waarin Eva een speld kan horen vallen. Een bemoedigende blik van Jonah, die ze met een dankbaar knikje beantwoordt. Ze heft haar glas, neemt het applaus in ontvangst en verlaat het podium om zich bij Jonah te voegen, die haar een kus geeft en complimenteert met haar speech. ‘Een mooie opening,’ vindt hij.

‘Dit is echt gaaf,’ zegt Zoë met haar telefoon in de hand. Jonahs dochter laat het bericht zien dat ze op haar socials heeft gedeeld. ‘Al zeshonderd likes. Kijk nou!’

Zoë doelt natuurlijk op de witte jurk met zwarte stippen, maar Eva ziet vooral hoe haar blauwe ogen stralen, en de gulle lach in haar hartvormige gezicht, benadrukt door haar bruinigrijze haar in een speelse boblijn. Ze knikt tevreden, is blij met haar uiterlijk, dat mensen haar vaak jonger inschatten dan de zevenenvijftig jaren die ze telt. Onthouden, Romeijn, denkt ze, als je morgenvroeg in de spiegel kijkt, in ochtend-

licht dat alle rimpels genadeloos zal blootleggen.

‘Ik zei het toch,’ zegt Zoë, die Eva’s jurk heeft gemaakt als opdracht voor haar mode-opleiding. ‘Je bent geknipt voor de retrolook.’ Daarna fladdert het meisje weer weg, lichtvoetig en enthousiast.

Als de journalist van de regionale krant Eva’s aandacht vraagt, hij heeft twee pagina’s beschikbaar in de cultuur-bijlage van dinsdag, oppert ze: ‘We kunnen er straks rustig voor gaan zitten. Over een uurtje zullen de meeste gasten wel weg zijn.’

‘O, ja, dat is goed, dan kan ik alvast wat mensen vragen naar hun eerste indruk.’

Eva zet haar glas weg en kijkt rond of ze Jonah nog ziet. Hij staat te praten met een man die ze op de rug kijkt, maar door zijn houding, het grijzende haar en de kale plek op zijn kruin herkent ze hem als de directeur van de basisschool voor wie ze vorig jaar een portret maakte van zijn overleden vrouw.

Ze wil naar hem toe lopen, als ze een hand op haar schouder voelt.

Ik krijg nu ook geen hap door mijn keel

De hand op Eva's schouder behoort toe aan Dorien Vogelaer, een betrokken plaatsgenoot, erelid van Vordens belang en beeldend kunstenaar van figuren in brons. Eva heeft er een thuis, een liggende vos met een muis op een van zijn voorpoten, met verliefde blik naar elkaar kijkend. Eva weet dat ze ook grotere werken heeft gemaakt, zoals het manshoge beeld op het dorpsplein van de dichter Anthony Staring. Als Eva de vrouw zou schilderen, deed ze dat met krachtige streken van het penseel, al zou ze geen uitbundige kleuren gebruiken. Krachtig, maar ingetogen. Dorien Vogelaer woont in een landhuis op een steenworp afstand van Eva's cottage, ook aan de rand van het dorp. Ze is hier met haar dochter, Eva herkent het meisjesachtige gezicht met de sproeten. Marloes, nu weet ze het weer. Ze kijkt een beetje nerveus om zich heen, merkt Eva op, en voelt een zweem van sympathie voor een lotgenoot.

'De uitbundige kleuren van de lente, het verstilde grijs van de winter, het maakt niet uit welk seizoen je verbeeldt, je werk raakt me, Eva,' zegt Dorien Vogelaer. 'Wat je daarnet zei trouwens ook. En bovendien waren we wel toe aan een uitje, toch, Marloes?'

Marloes knikt en Eva zegt dat ze het fijn vindt dat ze zijn gekomen. 'Hebben jullie al iets te drinken gehad?'

'Ja hoor,' zegt Marloes. 'De champagne was heerlijk.'

Ze zal een jaar of zes jonger zijn dan ik, bedenkt Eva. Ze kennen elkaar niet van school, maar als ze Marloes ziet, bij de bakker of op straat, valt ze net als vroeger op met haar lichtgetinte huid. 'U nog een glaasje, mevrouw Vogelaar?' vraagt Eva.

'Dorien, hoor, alsjeblieft,' zegt ze.

'O ja, sorry.'

'Geeft niks,' wuift ze Eva's excuus nonchalant weg. 'Zo vaak spreken we elkaar niet, maar als je mevrouw zegt, voel ik me minstens honderd.'

Een opvallende schoonheid, vindt Eva, met haar hoge jukbeenderen. Ze pakt een glas van het blad dat een ober presenteert, geeft het aan Dorien. 'Ik niet, dank je wel,' zegt Marloes. Annemarie volgt met een schaal met hapjes, en de galeriehoudster knipoogt naar Eva terwijl Dorien een toastje met gerookte zalm uitkiest. Marloes bedankt ook dit keer.

'Ik krijg nu ook geen hap door mijn keel, hoor,' zegt Eva, en ze wisselt een blik van verstandhouding met Marloes, die een kleine glimlach tevoorschijn tovert. Verfijnde trekken, stelt Eva vast. Ze zou ze kunnen vangen met ingetogen penseelstrepen, maar wel de pastelkleuren zoals bij de moeder. Marloes wijst naar een schilderij en zegt: 'Die daar, getiteld *Onderweg*, die vinden we allebei erg mooi. Mijn moeder heeft hem voor me gekocht. We hadden hetzelfde gevoel toen we het zagen hangen, we moesten eerlijk gezegd allebei iets wegslikken.'

'Daar ben ik blij mee,' zegt Eva, en ze onderdrukt de neiging een rondedansje te maken: een verkoop is allesbehalve vanzelfsprekend tijdens een vernissage.

'Het is adembenemend,' zegt Dorien. 'Sinds we binnen-

kwamen kan ik mijn blik niet meer afwenden van de twee vrouwelijke mensfiguren in het winterse landschap, hun voetsporen achtergelaten in de sneeuw. Ik verwacht elk moment dat ze verder zullen lopen.'

Marloes knikt instemmend. 'Zo realistisch.'

'Ik dacht eerlijk gezegd dat het voor veel mensen te somber zou zijn,' bekennt Eva.

'De kringloop van het leven,' zegt Dorien, waarmee ze bewijst Eva's bedoeling te begrijpen. 'Ik zou het fijn vinden als je komt kijken of het bij ons tot z'n recht komt, of ik de goede plek ervoor heb uitgekozen.' Ze geeft Eva een bemoeidigend klopje op haar arm. 'Ik bewonder je talent, wees er zuinig op.'

Zoë verontschuldigt zich dat ze inbreekt bij hun gesprek, maar ze kan van de schooldirecteur een lift naar het station krijgen en komt even dag zeggen. 'Je deed het echt fantastisch,' zegt ze, een beetje verlegen, en draalt. Eva omhelst het meisje, bedankt haar nogmaals voor de jurk. Zoë plukt een pluisje van de stof. 'En er straks niet het bos mee in, hè?' Ze grijnst. 'Tot volgend weekend?'

'Tuurlijk,' zegt Eva. 'Doe je voorzichtig?'

Zoë zwaait een keer en is weg.

'Nog even en we hebben onze eigen Coco Chanel,' zegt Dorien.

'Dat vindt ze zelf ook.' Eva lacht.

'De jurk staat je prachtig, lekker eigenzinnig,' zegt Dorien.

'Kunnen we gaan?' vraagt Marloes, en dan, tegen Eva: 'Sorry, eh, ik voel me niet zo lekker, maar ik vind het echt heel fijn dat ik je werk heb gezien.'

Dorien slaat een arm om de schouders van haar doch-

ter, knikt even naar Eva en wenst haar nog veel succes. Eva kijkt ze na, terwijl ze langs het schilderij lopen dat ze hebben gekocht. Wat zou ik nu graag mijn moeders arm om mijn schouder willen voelen, denkt ze. Maar de vreugde is er niet minder om, ze is blij dat deze twee mensen haar werk weten te waarderen, en dankbaar voor deze middag, in het besef ze dat ze alweer een reden heeft om de tijd te bevriezen.

Het is vooral een kwestie van scherp observeren

Het succes van een verkocht doek maakt de gesprekken met gasten luchtiger, de druk is eraf, en de lach op Winands gezicht spreekt boekdelen. Toch blijft het een vreemde gewaarwording dat straks iemand anders er elke dag naar kan kijken, en zij niet meer. Eva heeft meer van haar kunstwerken uitgezwaaid, op haar veertigste is ze gestopt met het vastleggen van hun bestemming, maar ze weet nog van elk schilderij hoe het was om het te maken, en hoe de leegte van een wit doek met een laag gesso kan benauwen en uitnodigen, soms tegelijkertijd.

‘Ik heb water voor je,’ klinkt vlak bij haar oor een stem die ze uit duizenden zou herkennen, zo warm, met een rauw randje. Het is juist de oneffenheid, vindt Eva, die een karakter vormt. De kras op de tafel, de toren die scheef staat.

Ze neemt het glas van Jonah aan, schenkt hem een liefdevolle blik en terwijl ze naar de journalist loopt, wordt ze aangesproken door iemand die ze nog niet eerder had opgemerkt. Even twijfelt ze, maar hij is het: haar buurman.

‘Frederick van Zonnewoud van Lyndenburg,’ zegt hij, en hij maakt een lichte buiging, geeft haar een hand en wuift dan kort naar de man naast hem. ‘Patrick van der Heijden.’ De twee mannen lijken zo weggelopen uit een brochure van een

modemerk dat chic en sportief perfect weet te combineren. 'Ik zie je weleens en ik ken je naam natuurlijk,' zegt Patrick hartelijk, 'maar het is me een genoegen je hier te ontmoeten.'

Ze komen elkaar inderdaad af en toe tegen, en dat geldt ook voor haar buurman. Ze begroeten elkaar met een vriendelijk 'goedemorgen', een praatje op een zonnige ochtend, de uitwisseling van een voor Vordense begrippen opzienbarende gebeurtenis; de gewoontes in een dorp waarin iedereen elkaar kent, weet hoe familieverhoudingen in elkaar steken, met meestal onschuldige roddels als de zuurstof die de gemeenschap in leven houdt. Ze kent de mannen allebei ook van vroeger, ze zaten op school een paar klassen lager en waren populair bij de meisjes, al vond zij ze in die tijd natuurlijk een stelletje oninteressante pubers.

Patrick van der Heijden staat bekend als een innemend persoon en geliefd filantroop. Hij heeft economie gestudeerd en is net als zij na jaren te zijn weg geweest, teruggekeerd naar het dorp. Het landgoed van Van der Heijden is onder zijn leiding een van de meest renderende, zo wordt beweerd, dankzij nieuwe exploitatievormen zoals een vergader- en feestlocatie. Frederick is nooit vertrokken uit het dorp, hij was geen studiebol en bleef op het landgoed, waar hij vooral rondrijdt in zijn Porsche of op de golfbaan te vinden is. De twee zien er allebei uit alsof ze volop genieten van het leven.

Patrick feliciteert haar met de expositie, zegt dat hij onder de indruk is. 'En dat zeg ik niet zomaar,' vervolgt hij. 'Er hangt hier een heel bijzondere sfeer, ik kan zien dat er goed is nagedacht over de plek waar elk werk het meest tot zijn recht komt, en het is precies goed.'

In navolging van de twee mannen laat ook Eva haar blik

rondgaan in de ruimte, als om te proberen die door hun ogen te zien. Kan ze nog wel objectief naar haar eigen werk kijken? Nee, dat lijkt haar absoluut onmogelijk, zelfs al zou ze een doek jarenlang niet zien. Haar ziel en zaligheid zit erin, die gaat er nooit uit. Maar ze realiseert zich wel hoe prachtig het licht door de hoge ramen valt, en hoe spotlights precies in de juiste hoek bijlichten.

‘Ik heb me laten vertellen,’ verbreekt Frederick de stilte, ‘dat je overleden mensen schildert en dan hun as erin verwerkt.’ Hij trekt even zijn neus op, wrijft bedenkelijk over zijn keurig getrimde baardje, en ze ziet de opzichtige zegelring om zijn pink. Ze onderscheidt gegraveerde letters in de ring, een F en C. ‘Zelf hou ik meer van de oude meesters,’ vervolgt hij. ‘De natuur biedt vast veel inspiratie, maar doe je die portretten ook nog steeds?’

Zijn woorden hebben het effect van een koude douche na een warm bad, en ze zegt: ‘Jazeker, het geeft mij heel veel voldoening iemand gelukkig te maken met een portret van een overleden geliefde, en tijdens het schilderen ben ik me er heel sterk van bewust hoe we allemaal onderdeel zijn van het leven, van de natuur, net als alles wat je hier om je heen ook ziet.’

‘Hoe kwam dat zo,’ vraagt Patrick, ‘ik bedoel, het is wel heel iets anders dan wat we hier te zien krijgen.’

‘Na het overlijden van mijn moeder maakte ik een portret van haar, waarin ik een deel van haar as verwerkte en het diepte kreeg,’ legt Eva uit. ‘Toen een kennis het resultaat zag, wilde hij er een van zijn overleden vrouw. Net als bij de landschappen is het vooral een kwestie van scherp observeren.’

‘Ja, ja,’ zegt Frederick.

‘Ik vind het wel wat hebben,’ zegt Patrick met een goedkeurend knikje. ‘Die landschappen zijn echt. Stoer, ook, dat formaat, hoe groot zijn die doeken wel niet?’

‘Twee bij twee meter,’ wijst ze er een aan, ‘en die liggende is ongeveer twee-vijftig bij een-vijftig.’

‘Maak je ze zelf?’ vraagt Patrick, en Eva lacht. ‘Dat is het makkelijkste deel van het werk.’

‘Het is net alsof je er zo in kunt lopen,’ zegt Patrick. ‘Echt goed, hoor.’

‘Mijn moeder is vorig jaar overleden,’ zegt Frederick. ‘Ik wil een portret van haar, zoals van alle familieleden die op Lyndenburg hebben gewoond. Die kun jij dan ook wel maken, toch? Niks met as, maar gewoon, een portret?’

‘Eh, ja, dat zou kunnen...’

‘Heb je haar gekend?’

Eva aarzelt, en zegt dan eerlijk: ‘Niet echt, alleen van gezicht. Als je foto’s van haar hebt? Je zou me wat over haar kunnen vertellen. En een paar voorbeelden kunnen bekijken in mijn atelier.’

‘Dat lijkt me niet nodig, een portret is een portret,’ zegt Frederick en nodigt haar uit voor een bezoek op het landgoed. ‘Dan kun je meteen een blik werpen op de portrettengalerij.’

‘Dat is prima,’ zegt ze en ze spreken af voor dinsdagmiddag.

Zoveel geluk is bijna alarmerend

Eva laat de aandacht voor haar gasten los en gaat ontspannen aan het tafeltje bij de journalist zitten. Even rust, mooi zo. Winand en Annemarie redden zich wel met de overgebleven gasten, en anders merkt ze het vanzelf.

‘Bent u tevreden over de reacties vandaag?’ vraagt Niek Veenman, nadat hij haar gecomplimenteerd heeft met haar werk.

‘Als ik het goed inschat, begreep men waar het over gaat en dat is fijn.’ Niek Veenman noemt Eva’s grote voorbeelden, onder wie Meindert Hobbema, Salomon van Ruysdael en Arnold Gorter. Eva denkt even na. ‘Eigenlijk waardeer ik iedereen die authentiek wil zijn,’ zegt ze, ‘en bij wie ik een bepaalde urgentie voel in het werk. De rest is na-aperij, gemaakt uit de behoefte aan aandacht, of geld. Maar het gaat niet om mij.’

‘Goed,’ reageert Niek, ‘mag ik dan vragen naar de urgentie in uw werk?’

‘Onze verbondenheid met de natuur,’ antwoordt ze beslist. ‘Kijk hoe mooi het is om ons heen, maar ook hoe kwetsbaar en vergankelijk. En toch. De natuur herstelt zich altijd weer. Hoe Winand het formuleerde, dat ik hem met een nieuwe blik heb laten kijken naar de omgeving, dat vind ik mooi.’

‘Is dat uw boodschap? Kijk om je heen?’

‘Zeker. Kijk, en geniet van wat er is.’

‘En niet: zorg dat het zo blijft?’

Eva haalt haar schouders op. ‘Natuurlijk zit er de hoop in van behoud, maar ik ben geen activist, ik wil mijn werk laten spreken.’

‘Het was geïnspireerd op uw moeders overlijden, zei u, maar dat is, wat zei u ook alweer,’ hij bladert in zijn notities, ‘zes jaar geleden?’

‘Ik heb portretten gemaakt,’ antwoordt Eva, ‘en ben veel aan het schetsen geweest, tot ik op een ochtend zelf met mijn voeten in het natte gras stond, het grijs van de ochtend me aangreep en ik dacht: dit is wat ik moet vastleggen. En het moet groot, het moet opvallen. Je moet er niet omheen kunnen.’

‘Dat is dan prima gelukt,’ zegt Niek. ‘Eh, als ik zo vrij mag zijn, ik vind het nogal vreemd dat ik de enige ben die aanwezig is namens de pers. En dan ook nog voor een regionale krant,’ zegt hij met een grijns. ‘U zult wel denken...’

‘Welnee,’ onderbreekt ze hem, en zegt, quasi-boos: ‘Als journalist mag je niet zelf de antwoorden voor je onderwerp invullen, hoor.’ Ze wuift zijn gehakkelde excuus weg. ‘Ik krijg erkenning genoeg en ik ben allang voorbij de fase van gewichtig doen over gebakken lucht.’

‘Maar nog niet voorbij de fase van de nervositeit voor een opening,’ antwoordt Veenman gevat.

‘Een punt voor jou,’ zegt ze lachend. ‘Ik ben niet zo op mijn gemak in gezelschappen.’

‘Daarom werkt u ook graag alleen in uw atelier. Dat las ik tenminste in een interview van jaren geleden in dagblad *Trouw*, vanwege een prijs die u had gekregen. Is dat nog steeds zo?’

Eva knikt. 'Alleen zijn, ja, dat zit in de aard van het beestje. Maar als het nodig is, zet ik me daar overheen.'

'Die prijs, eh...' Veenman bladert in het stapeltje papier dat hij voor zich op tafel heeft liggen, 'de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst. Hoe was dat, om die te krijgen?'

'O, lieve hemel, dan praat je over vijftwintig jaar geleden, een aanmoedigingsprijs voor jonge kunstenaars, ik was toen begin dertig en nog erg zoekende. Maar blijkbaar zagen ze iets in mijn werk, voor mij uiteraard heel motiverend.'

'Daar las ik ook dat u uw onderwerpen tot vervelens toe bestudeert. Uw eigen woorden, hoor, niet de mijne.'

'De basis blijft goed kijken, zoeken naar het juiste perspectief en wachten op de mooiste lichtinval bijvoorbeeld.' Met haar wijsvinger wrijft ze even over haar voortanden. 'Je hebt daar iets zitten,' zegt ze, 'tussen je voortanden. Iets groens van de pesto, denk ik.'

Een beetje gegeneerd begint hij te prutsen, en Eva wendt haar blik af. De meeste gasten zijn inmiddels vertrokken, Winand en Annemarie ruimen glazen en servetjes op, samen met Jonah, en verder zijn alleen haar buurman en zijn vriend nog aanwezig, druk gesticulerend. Eva hoort niet helemaal wat ze zeggen, maar ze vangt er genoeg van op om te snappen dat ze onenigheid hebben. Toch niet over een van haar schilderijen?

'Ik heb 'm,' zegt Niek Veenman lachend, kijkt nog even naar het groene friemeltje op zijn vinger en veegt zijn hand af aan zijn spijkerbroek. 'Bedankt.' Dan vraagt hij of ze iets wil vertellen over het schilderen van portretten. 'Dat doet u toch ook, naast de landschappen?'

Voor ze kan antwoorden, klinkt het geluid van brekend glas

in de galerieruimte, gevolgd door een zachte, maar hoorbare vloek, ontsierend, net als het brekende glas. Het licht lijkt te veranderen in een somber grijs en de ruimte lijkt ineens koeler, koud zelfs, en het bezorgt Eva kippenvel.

‘Het is verdomme je eigen schuld, Patrick,’ hoort ze Frederick zeggen. Niet dat haar buurman schreeuwt, het klinkt eerder ingehouden, maar met elk woord zo nadrukkelijk, dat ze niet zijn te misverstaan. ‘Waar maak je je in vredesnaam druk over, hou op met dat gezeik, zeg.’

Alsof een acteur uit zijn rol valt, bedenkt Eva. Het grove taalgebruik past helemaal niet bij Frederick. Even verwacht ze zelfs dat hij zijn vriend te lijf zal gaan, maar Winand komt tussenbeide, pakt Frederick niet erg zachtzinnig bij zijn schouders en het volgende moment zijn beide mannen verdwenen.

Niek Veenman kijkt Eva verbouwereerd aan. ‘En dat voor een baron,’ zegt hij. ‘Een glaasje te veel op?’

‘Dat zal het zijn,’ zegt Eva, en ze wappert met haar vingers. ‘Vergeet het,’ zegt ze, en dan met een schuin oog op Winand: ‘Schrijf trouwens maar niet over mijn portretten, Niek, het gaat nu over het werk hier.’

‘Oké,’ zegt hij, en laat zijn pen even rusten. Maar hij krijgt daarna geen kans voor verdere vragen. Winand geeft aan dat hij wil sluiten, dus Veenman pakt zijn spullen bij elkaar en bedankt haar voor het gesprek.

‘Geen dank, Niek, jij bedankt voor je belangstelling.’

Eva is opgelucht als de journalist is verdwenen, kust Jonah en zegt: ‘Zo, nu lust ik nog wel een glas champagne.’

Annemarie heeft de fles en glazen klaarstaan en ze proosten met het overgebleven, kleine gezelschap op de geslaagde middag. Winand steekt met een tevreden glimlach zijn dui-

men achter zijn bretels, trekt eraan en laat ze weer los. Eva denkt terug aan de eerste keer dat ze Winand ontmoette, dat hij haar vroeg of ze bij hem wilde exposeren. Hij vertelde dat hij zijn baan bij de politie eraan had gegeven, zijn hart wilde volgen en samen met anderen iets bijdragen aan de plaatselijke cultuur, bijvoorbeeld door regionale kunstenaars een podium te bieden.

‘Marnix Asselman heeft ook een doek gekocht, Eva,’ zegt hij, en ze veert verbaasd op. ‘Echt? Maar dat is jammer, ik heb Marnix helemaal niet gezien.’ Ze neemt dankbaar een toastje met gerookte zalm van Annemarie aan.

‘Asselman had vanmiddag zijn zaak open en kon niet komen,’ zegt Winand. ‘Ik had het je niet verteld, iets met blij maken en een dode mus. Hij is gisterochtend wezen kijken, en belde daarnet. Morgenmiddag komt hij hier om de aankoop te regelen.’

‘Je kent hem?’ vraagt Jonah, en Eva knikt. ‘Asselman is projectontwikkelaar en heeft een makelaarskantoor in het dorp.’ Ze heft haar glas. ‘Winand, wat mooi, ik ben ontzettend blij.’

Even ziet ze de commotie van even geleden voor zich, maar ze schudt het beeld snel van zich af, mijmert dat ze ook nu de tijd weer zou willen bevroeren. Het moet niet gekker worden, bedenkt ze, zoveel geluk is bijna alarmerend.